

УДК 37.036:378.147.88:351.741

БРИСКОВСЬКА ОКСАНА МИКОЛАЇВНА

*кандидат юридичних наук, старший науковий співробітник,
провідний науковий співробітник наукової лабораторії
з проблем протидії злочинності
Національної академії внутрішніх справ*

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-6902-9969>

ЮРЧЕНКО-ШЕХОВЦОВА ТЕТЯНА ІВАНІВНА

*науковий співробітник наукової лабораторії з
проблем психологічного забезпечення
та психофізіологічних досліджень
Національної академії внутрішніх справ*

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-6541-3410>

МОЖЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ТВОРЧИХ ЗДІБНОСТЕЙ КУРСАНТІВ, ЯК ОДНА З УМОВ УСПІШНОЇ АДАПТАЦІЇ ДО НАВЧАННЯ У ЗВО МВС ІЗ СПЕЦИФІЧНИМИ УМОВАМИ НАВЧАННЯ

У статті розкриті особливості специфічних умов навчання у ЗВО МВС, виокремлено умови які ускладнюють соціально-психологічну адаптацію курсантів. Визначено спонукаючий фактор успішної соціально-психологічної адаптації курсантів – надання можливості та створення умов для саморозвитку та самореалізації себе як особистості. Для курсанта–першокурсника важливо мати можливість займатися тим звичним видом діяльності, який в нього найкраще виходить (хобі, творчість тощо) та сприяти до застосування його вмінь у життєдіяльність ЗВО. Що в свою чергу, буде викликати у нього відчуття значущості, надасть можливість для самореалізації на перших етапах навчання та ідентифікації себе як особистості за відповідними навичками та вміннями. Відчуття власної значущості може підвищити самооцінку, а також психологічний статус у новому колективі. Виокремлені та розкриті соціально-психологічні спонукаючі фактори позитивної адаптації курсантів. Встановлені ознаки адаптованості курсантів до навчання та служби, життєдіяльності у ЗВО МВС із специфічними умовами навчання.

Ключові слова: *соціально-психологічна адаптація, курсанти, особистість, творчі здібності, специфічні умови навчання, професія, службова діяльність, фактори адаптації.*

Постановка проблеми. Ефективність та професійність діяльності правоохоронців залежить від якості їх професійної підготовки, вміння швидко орієнтуватися в обстановці, адаптуватися до сучасних умов, правильно реагувати на ситуацію, передбачати і випереджати дії правопорушників [1, с. 157]. При виконанні професійних обов'язків важливими якостями у діяльності поліції, які необхідно розвивати у курсантів, виступають: вміння швидко встановлювати психологічний контакт з незнайомими людьми та викликати прихильність до себе; вміння долати психологічні перепони у спілкуванні та володіти собою

у конфліктних ситуаціях; вміння слухати інших людей; для упередження розвитку конфліктних ситуацій, вміння здійснювати авторитетно-психологічний вплив на правопорушників та законослухняних громадян тощо. На формування таких якостей у правоохоронців й спрямована діяльність закладів вищої освіти МВС України із специфічними умовами навчання.

Процес адаптації розпочинається вже з абітурієнта на етапі вступу до навчального закладу вищої освіти із специфічними умовами навчання, які здійснюють підготовку поліцейських. Процедура вступу є більш складною, аніж до юридичного вишу, адже абітурієнту задля вступу необхідно пройти усі етапи відбору, які включають у себе психофізіологічне обстеження, медичний огляд, визначення інтелектуального та фізичного рівня тощо, тим самим, допускаючи до вступу найбільш підготовлених кандидатів для роботи в поліції [2]. ЗВО із специфічними умовами навчання виховують майбутніх поліцейських стійкими та витривалими до психоемоційних і фізичних навантажень.

Вступ молодих людей до ЗВО викликає докорінні зміни умов їх життя, діяльності і побуту внаслідок незворотного впливу численних соціальних, фізіологічних, біологічних, психологічних та інших чинників, комплекс яких викликає зміни в діяльності і поведінці студентів, «ламання» звичного стилю їх життя та сформованого за роки навчання у школі життєвого стереотипу [3, с.10]. Всі студенти закладів вищої освіти проходять досить тривалий адаптаційний період, більш складнішим і тривалішим він є для курсантів, яким необхідно водночас з навчанням звикати до суворої дисципліни, до вимог несення служби й побуту [4, с.28].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Соціально-психологічній адаптації студентів, курсантів до навчання у ЗВО в сучасній психологічній науці у своїх роботах приділяли увагу такі вчені, як Безносіков В.М., Белай С.В., Горліченко М.Г., Зотова О.І, Клімов Е.А., Колизаєва Н.П., Ларіонова Л.І., Лефтеров В.О., Лопатинська І.С., Марченко О.Г., Середа Т.В., Товма М.І., Харитоновна А.В., Хмиров І.М., Царегородцева Т.І., Шавердян Г.В., Шибрук О.В., Щербаков Н.М та багато інших.

У своїй сукупності ці дослідження мають велике теоретичне і практичне значення, але в жодному з них не ставилось за мету спеціально розглянути таку багатопланову проблему, як вплив можливостей для розвитку хобі, творчих здібностей курсантів першого року навчання на покращення ефективності адаптації до ЗВО МВС із специфічними умовами навчання.

Спонукаючи фактори ефективної адаптації курсантів ґрунтуються не тільки на отриманні певного обсягу знань, вмінь та навичок, а й на вихованні особистості курсанта, створення умов та сприяння особистісному розвитку: самовизначення, рефлексії, визначення ціннісно-смыслової сфери, вольової регуляції, відповідальності, автономії [5].

Розвиток особистості нерозривно пов'язаний з міжособистісними відносинами, процесом соціалізації, що значно полегшує процес адаптації до нових умов навчання та життєдіяльності. Процес адаптації до нових умов навчання може полегшуватися шляхом розвитку творчих здібностей, креативності, через заохочування та зацікавленість до нових видів навчально-творчої діяльності, так і надання можливості застосувати наявне хобі, вміння курсантів. Це спонукатиме самореалізації, ідентифікації його, за вмінням, інтересом, знаннями, в колі оточуючих, підвищить самооцінку курсанта. Індивідуальний розвиток особистості надасть можливість вирішувати суперечності між очікуванням про майбутню діяльність, навчання та реальними вимогами фахової підготовки.

Мета статті – виокремити соціально-психологічні спонукаючі фактори успішної адаптації курсантів, розкрити вплив можливостей розвитку інтересів, хобі, творчих здібностей курсантів першого року навчання на успішність протікання процесу адаптації до умов навчання та життєдіяльності у ЗВО МВС із специфічними умовами навчання.

Сформульована мета зумовила вирішення наступних **завдань**:

1. Розкрити особливості специфічних умов навчання та життєдіяльності у ЗВО МВС та виокремити умови, які спонукають виникненню труднощів під час соціально-психологічної адаптації курсантів.

2. Виокремити та розкрити основні соціально-психологічні фактори, які можуть сприяти успішній адаптації курсантів.

3. Розкрити важливість створення умов та надання можливості для продовження зайняття курсантом улюбленим заняттям, наявним хобі, творчими здібностями – тим, що вміє робити, що в нього найкраще виходить.

4. Встановити ознаки адаптованості курсантів до умов навчання та життєдіяльності у ЗВО МВС України із специфічними умовами навчання.

Виклад основного матеріалу. Вищий поліцейський навчальний заклад – це навчальний заклад із специфічними умовами навчання цілодобового регламентованого режиму із дуже суворою дисципліною та обов'язковим дотриманням вимог Статутів. Вчорашні учні, випускники шкіл, набувають соціального статусу «курсант» з присвоєнням їм спеціального звання «рядовий Національної поліції України». Курсанти отримують службове посвідчення, поліцейську форму із знаками розрізнення. Специфічними є умови проживання курсантів, вони розміщуються у казармах і можуть залишити навчальний заклад, лише за наявності звільнення. Процес адаптації курсантів проходить одночасно з формуванням колективу, який перебуває в умовах казарми цілодобово і з перших днів курсант повинен виконувати нові, не звичні, обов'язки служби.

Так, починаючи з перших днів навчання, курсанти несуть всю повноту відповідальності за свої дії, і це є позитивним досвідом для май-

бутньої професійної діяльності, що буде вимагати від поліцейського значної кількості виважених та обдуманих дій, за які вони будуть відповідати вже у законодавчо визначеному порядку. Під час навчання курсанти ознайомлюються з відомчими наказами МВС, інструкціями, законами, що регулюють діяльність поліції, а також певним чином обмежують їх права та інтереси у зв'язку із специфікою служби. І для курсанта вже не буде новиною, що поліцейський є не просто громадянином, він зобов'язаний дотримуватися дисципліни та законності, а також стійко переносити висунуті до нього обмеження [2].

До специфічних умов ЗВО, які можуть викликати труднощі під час адаптації курсантів до навчання доцільно віднести:

регламентованість всіх дій, що регламентує практично весь час курсантів;

обов'язкове дотримання загальноствановленого розпорядку дня, проживання в гуртожитках казарменого типу, що супроводжується систематичним контролем за поведінкою та діяльністю курсантів;

майже цілодобове знаходження у курсантському мікрокліматі, процес «вживання» в колектив, «зрівняння» у якійсь мірі своїх смаків, звичок, вміння з розумінням та неупередженістю ставитися до світогляду, віри, поглядів інших товаришів з поступовим наближенням до прийнятих у групі стандартів;

обмаль особистого часу курсантів, який, як правило, вони проводять у межах ЗВО;

зміна звичного оточення на нове не знайоме;

склад курсантських груп із різною професійною мотивацією, соціальним походженням, різними рівнями загальноосвітньої підготовки;

суворе дотримання принципу єдиної команди та службової субординації, як у освітньому процесі та службовій діяльності, так і поза ними;

проходження курсантами протягом усього періоду навчання служби;

розлука з рідними, родиною, друзями.

Специфічність умов поліцейського закладу вищої освіти для курсантів зумовлено наявністю служби як обов'язкового структурного елементу у процесі навчання. Тобто вони одночасно мають адаптуватися і до службово-професійної, і до навчальної діяльності, а також до нового здебільшого незвичного оточення.

Специфічні умови навчання вимагають від курсантів відповідної соціальної, психологічної та дидактичної готовності. Приступаючи до навчання особистість стикається з особливими труднощами, диспропорціями та суперечностями, які нерідко призводять до виникнення проблем з навчанням. Унаслідок чого підвищується рівень тривожності у курсантів, чимало з них розчаровується в обраній професії, втрачає віру у свої сили та можливості. Досить часто дезадаптованість є

причиною порушення статутних стосунків, конфліктів у стосунках курсантів з викладачами та товаришами по службі [6].

Рівень знань, отриманих курсантами на першому курсі, визначає якість подальшого освітнього процесу і залежать, насамперед, від успіху їхньої адаптації до нових умов навчання, служби та життєдіяльності [4, с.29].

У зв'язку з цим у ЗВО МВС із специфічними умовами навчання важливо забезпечити умови для успішної адаптації курсантів–новобранців до умов проживання, несення служби та навчання.

Проблема встановлення значущості різних адаптаційних чинників для курсантів та окреслення особливостей їх навчальної і службової діяльності є актуальною для формування системи оптимізації їх адаптаційних можливостей. Для реалізації цього завдання необхідним є пошук сучасних засобів формування ефективних адаптаційних механізмів у курсантів ЗВО [3, с.11].

Виокремимо основні соціально-психологічні фактори адаптації курсантів до специфічних умов проживання та навчання у ЗВО МВС. Адже від успішної соціально-психологічної адаптації залежить якість отриманих знань умінь і навичок, стійкість професійної спрямованості особистості майбутнього фахівця Національної поліції [7, с.166].

Спонукаючими факторами соціально-психологічної адаптації курсантів до специфічних умов навчання та життєдіяльності у ЗВО МВС є

Міжособистісні стосунки з колективом

Задоволеність стосунками з товаришами. Особливість курсантського життя полягає у том, що вони перебувають цілодобово в одному колективі (навчання, проживання, харчування). Процес соціалізації, завдяки якому відбувається розвиток особистості, нерозривно пов'язаний з міжособистісними відносинами [8, с.162].

Здібності, вміння, інтереси, наявне хобі відповідні знання та навички курсанта, його загальна освіта, фізична підготовка, прискорюють адаптаційний процес та полегшують процес оволодіння спеціальністю, але тільки тоді, коли курсант попадає у комфортний психологічний мікроклімат, дружний колектив.

Уявленнями про майбутню професійну діяльність

Зміна об'єктивних умов, вимог, труднощів, які відбуваються при переході від очікування участі в освітньому процесі до власне навчання у закладі із специфічними умовами ЗВО МВС України, викликають об'єктивні психологічні зміни. Вони не відбуваються миттєво та можуть мати свої наслідки. Так виникають труднощі, пов'язані з корінною зміною способу життя та діяльності. Засоби адаптації мають особистісний, постійний для особистості певного курсанта характер і складаються у процесі накопичення й удосконалення досвіду. При цьому необхідно враховувати, що навіть курсант, який бажає навчати-

ся може бути у стані готовності або неготовності до службової діяльності і освітнього процесу [9, с. 220].

Професійна адаптація супроводжується індивідуальним розвитком особистості, вирішенням суперечностей між уявленнями про майбутню професійну діяльність та реальною загальноосвітньою та освітньою фаховою підготовкою й характером реальних вимог практики тощо [10].

Прагнення домогтися перших успіхів, які підтверджують новий статус «курсант»

Усвідомлення себе у новому соціальному статусі «рядовий Національної поліції України», вмотивованість до навчання, зацікавленість у своїй спеціальності, старанність у виконанні навчальної та іншої роботи у стінах ЗВО, задоволеність результатами навчання та служби. Можливість у самореалізації на перших етапах навчання та ідентифікації себе як особистості за відповідними навичками та вміннями, творчими здібностями та знаннями, наявністю хобі. Відчуття власної значущості може підвищити самооцінку, а також впливати на формування позитивного статусу у колективі.

Підтримка рідних, близьких у виборі професії, навчанні та службі

Розуміння, підбадьорювання, позитивне налаштування на успіх, моральна підтримка курсанта рідними людьми допомагає здолати труднощі під час адаптації до специфічних умов проживання та навчання у ЗВО МВС України.

Можливість розвитку інтересів, хобі, творчих здібностей курсантів

Вид діяльності, який курсант любить, із радістю готовий займатися у свій вільний час, захоплення є хорошим способом боротьби з поганим настроєм, тривожністю, невпевненістю та сумнівами в собі. Неможливо увесь свій час присвячувати основній роботі та буденним справам. Захоплення дає можливість людині відпочивати.

П. А. Просецький характеризує адаптацію як активне творче пристосування першокурсників до нових умов навчання, у процесі якого формуються вміння і навички з організації навчальної і трудової діяльності, системи роботи з професійної самоосвіти і самовиховання професійно значущих якостей особи, дозвілля і побутової сфери.

На нашу думку на успішність процесу соціально-психологічної адаптації також впливає стан самооцінки особистості (невиправдано занижена самооцінка гальмує процес адаптації). Тому з метою формування впевненості у собі, підвищення самооцінки доцільно надати можливість курсанту займатися ще й тим, що він вміє робити, що приносить йому задоволення, що в нього найкраще виходить, застосовуючи його вміння у життєдіяльності ЗВО. Покаже його значущість і підвищить самооцінку, а також оцінку в очах його товаришів.

Забезпечення педагогічної, виховної, психологічної підтримки зі сторони наукових, науково-педагогічних працівників, фахівців-практиків, які залучаються до освітнього процесу

Важливою умовою успішної адаптації курсанта є виявлення і розвиток творчої індивідуальності, утримання та формування інтересу до обраної професійної діяльності, шляхом стимулювання його творчих здібностей, інтересів та винахідливості у вирішенні задач майбутньої професійної діяльності. Доцільно враховувати індивідуальні особливості кожного курсанта, формуючи творчу особистість, надаючи можливості розвитку їх творчих здібностей, вмінь та навичок, формування готовності до їх застосування у професійній діяльності, розвитку креативного мислення. Особистісно-орієнтований підхід до особистості курсантів важливо використовувати не залежно від успішності навчання. Викладацький склад під час навчального процесу може зняти нервово-психологічне напруження добрим жартом, увагою, коротким відступом від теми, підбадьорюючою реплікою. Грубі слова, занадто різке звернення, можливо несправедливі покарання, можуть пригнічувати курсантів і знижувати зацікавленість до навчання. Потрібно спокійно роз'яснювати значення та необхідність дотримання дисципліни, правила казарменого укладу життя. Особливо важливо заохочувати за особисті досягнення, підбадьорювати добрим словом офіцера, стимулювати позитивні зусилля, а у разі невдачі – допомагати [11, с. 209].

Чим швидше і легше проходить адаптація курсанта до нових умов навчання і служби, тим краща його успішність у навчанні та виконанні службових завдань.

Взаємна повага у колективі сприяє створенню здорової психологічної атмосфери, полегшує та прискорює процес адаптації. **Ознаками завершення адаптації є:** успіхи у навчанні, активність, участь у громадському житті, гарний настрій. Переможці навчальних олімпіад, чемпіони з різних видів спорту, члени команди КВК ЗВО із специфічними умовами навчання – приклади успішної ефективної адаптації. І навпаки, пригнічений настрій, нудьга, туга за домівкою, замкнутість та пасивність, порушення апетиту і сну, погані успіхи у навчанні, часті порушення дисципліни свідчать про те, що цей процес ще не закінчився [11, с. 209].

Спонукаючі фактори адаптації курсантів до специфічних умов навчання та служби у ЗВО МВС дають можливість формувати та розвивати:

- навички комунікації, що в професійній діяльності підвищить комунікативну компетенцію;
- навички саморегуляції психічних станів;
- навички цілепокладання і саморозвитку;
- формування позитивного образу Я і професійного майбутнього

[12, с. 196].

Специфічність умов ЗВО для курсантів зумовлено наявністю служби, як обов'язкового структурного елементу у процесі навчання. Тобто вони одночасно мають адаптуватись і до службово-професійної, і до навчальної діяльності [3, с. 10].

Отже, своєчасна соціально-психологічна адаптація першокурсника курсанта до умов навчання та служби у ЗВО може забезпечити ефективність їх подальшого навчання і успішність професійного становлення у майбутньому [13, с. 13].

Підготовка у закладах вищої освіти МВС України повинна дати не лише знання і вміння, а й сформувати здатність до саморозвитку, вміння адаптуватися до нових соціальних, інформаційних, технічних та технологічних вимог, кваліфікованого здобуття нових знань шляхом самоосвіти – тобто повинна ґрунтуватись на засадах випереджальної освіти.

Доцільно виявляти у курсантів першокурсників творчі здібності, хобі, інтереси, відповідні знання, вміння та навички, надаючи можливості для їх розвитку, спрямовуючи та використовуючи такі творчі здібності як інструмент щодо формування інтересу до майбутньої професійної діяльності, шляхом ефективного розв'язання завдань майбутньої професії.

Така підготовка дозволить сформувати професійні інтереси майбутніх правоохоронців, належно зорієнтувати, дати чітке уявлення про переваги і труднощі, пов'язані зі службою в поліції [14, с. 339].

Висновки. Ефективність особистісно-професійного розвитку курсанта ЗВО із специфічними умовами навчання істотно підвищується, коли курсант матиме можливість не втратити свою індивідуальність через можливість розвитку своїх інтересів, хобі, вмінь, навичок. Розвиток креативності мислення, творчих здібностей та заохочування до нових видів навчально-творчої діяльності сприятиме формуванню позитивної мотивації до навчання, позитивного статусу у колективі, підвищенню самооцінки та підкріплення відчуття значущості особистості.

Перспективами подальших розвідок у даному напрямку вбачаємо з'ясування впливу існуючих умов та можливостей для розвитку творчих здібностей у курсантів–першокурсників на процес успішної адаптації до умов навчання та служби у ЗВО МВС України.

Список використаних джерел

1. Скрябін О.М. Щодо правового виховання курсантів та працівників ОВС. Філософські, методологічні та психологічні проблеми права : матеріали наук.-теорет. конф., (м. Київ, 26 січ.2008 р.). Київський нац. ун-т внутр. справ, 2008. Київ. С.157-159.
2. Відомча освіта: чому правоохоронці мають бути юристами? URL :<https://dduvs.in.ua/2020/01/10/vidomcha-osvita-chomu-pravoohorontsi-mayut-buty-yurystamy/>
3. Лефтеров В.О. Психологічні аспекти проблеми адаптації курсантів до навчального простору. Вісник Національної академії Державної прикордонної слу-

- жби України. Психологічні науки. 2010 № 4. URL :http://Vnadps_2010_4_23 (1).
4. Горліченко М.Г. Педагогічні умови адаптації курсантів до навчання у вищих військових навчальних закладах: дис. ... канд.. юрид. наук. Одеса, 2004. 231 с. URL :<http://dspace.pdpu.edu.ua/bitstream/>
 5. Марченко О.Г. Адаптація курсантів до умов освітнього середовища вищого військового навчального закладу. Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах. 2016 р., Вип. 48 (101) С.357–364.
 6. Павлова А.В., Поліщук Г.С. Адаптація курсантів до умов освітнього середовища вищого навчального закладу МВС із специфічними умовами навчання. URL :[http://elar.naiu.kiev.ua/bitstream/123456789/4139/1/-](http://elar.naiu.kiev.ua/bitstream/123456789/4139/1/)
 7. Лопатинська І.С. Передумови ефективності соціально-психологічної адаптації курсантів першого курсу ВНЗ зі специфічними умовами навчання Проблеми правознавства та правоохоронної діяльності № 3 (57). 2016 С. 166–171.
 8. Шибрук О.В. Психологічні особливості соціальної адаптації курсантів першокурсників Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Випуск 27., 2014. С. 162–165.
 9. Товма М.І. Зміст і психологічні особливості первинної адаптації курсантів ВВНЗ до службової та навчальної діяльності. Вісник Національної академії оборони. 4(17). 2010. С. 219–223.
 10. Синявский В.В. Психолого-педагогические вопросы профессиональной адаптации выпускников профтехучилищ :дис. ... канд. филос. наук : Москва, 1974. 20 с.
 11. Іщенко О.В. Проблеми адаптації курсантів до навчально-виховного процесу в закладах освіти МВС України. Вісник університету внутрішніх справ. Харків. № 8. 1999.С. 208–213.
 12. Євдокімова О.О. Зміст та форми психологічної підтримки особистісно-професійного розвитку курсантів ОВС. Вісник Харківського національного університету. № 1009. 2012 С. 196–200.
 13. Маленова А.Ю., Алибаева Б.Ш. Особенности социально-психологической адаптации курсантов к условиям обучения в военном вузе Вестник Омского университета. Серия «Психология». 2016 № 2 С. 12–22.
 14. Марченко О.Г. Фактори адаптації курсантів до освітнього середовища вищого військового навчального закладу. Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах. Вип. 46 (99). 2016 р. С. 335–342.

Spysok vykorystanykh dzherel

1. Skriabin O.M. Shchodo pravovoho vykhovannia kursantiv ta pratsivnykiv OVS. Filosofski, metodolohichni ta psykholohichni problemy prava : materialy nauk.-teoret. konf., (m. Kyiv, 26 sich.2008 r.). Kyivskyinats. un-t vnutr. sprav, 2008. Kyiv. S.157-159.
2. Vidomcha osvita: chomu pravookhorontsi maiut buty yurystamy? URL :<https://dduvs.in.ua/2020/01/10/vidomcha-osvita-chomu-pravookhorontsi-mayut-but-yurystamy/>
3. Lefterov V.O. Psykholohichni aspekty problemy adaptatsii kursantiv do navchalnoho prostoru. Visnyk Natsionalnoi akademii Derzhavnoiprykordonnoi sluzhby Ukrainy. Psykholohichninauky. 2010 № 4.
4. Horlichenko M.H. Pedahohichni umovy adaptatsii kursantiv do navchannia u vyshchyykh viiskovykh navchalnykh zakladakh: dys. ... kand.. yuryd. nauk. Odesa, 2004. 231 s. URL :<http://dspace.pdpu.edu.ua/bitstream/>
5. Marchenko O.H. Adaptatsiia kursantiv do umov osvitnoho seredovyshcha vyshchoho viiskovoho navchalnoho zakladu. Pedahohika formuvannia tvorchoi osobystosti u vyshchii i zahalnoosvitnii shkolakh. 2016 r., Vyp. 48 (101) S.357–364.

6. Pavlova A.V., Polishchuk H.S. Adaptatsiia kursantiv do umov osvithnoho seredovyschcha vyshchoho navchalnoho zakladu MVS iz spetsyfichnymy umovamy navchannia. URL : <http://elar.naiu.kiev.ua/bitstream/123456789/4139/1/>-
7. Lopatynska I.S. Peredumovy efektyvnosti sotsialno-psykholohichnoi adaptatsii kursantiv pershohokursu VNZ zi spetsyfichnymy umovamy navchannia Problemy pravoznavstva ta pravookhoronnoi diialnosti № 3 (57). 2016 S. 166–171.
8. Shybruk O.V. Psykholohichni osoblyvosti sotsialnoi adaptatsii kursantiv pershokursnykiv Naukovizapysky Natsionalnoho universytetu «Ostrozka akademiia». Vypusk 27., 2014. S. 162–165.
9. Tovma M.I. Zmist i psykholohichni osoblyvosti pervynnoi adaptatsii kursantiv VVNZ dosluzhbovoi ta navchalnoi diialnosti. Visnyk Natsionalnoi akademii oborony. 4(17). 2010. S. 219–223.
10. Sinyavsky V. V. Psycho-pedagogica lissue sof professional adaptation of graduates of vocational schools: dis.... edging. Филос. Sciences: Moscow, 1974. [in Russian].S.20.
11. Ishchenko O.V. Problemy adaptatsii kursantiv do navchalno-vykhovnoho protsesu v zakladakh osvity MVS Ukrainy. Visnyk universytetu vnutrishnikh sprav. Kharkiv. № 8. 1999. S. 208–213.
12. Yevdokimova O.O. Zmist ta formy psykholohichnoi pidtrymky osobystisno-profesiinoho rozvytku kursantiv OVS. Visnyk Kharkivskoho natsionalnoho universytetu. № 1009. 2012 S. 196–200.
13. Malenova A.Y., Alibayeva B.S. Peculiarities of socio-psychological adaptation of cadetsto the conditions of study in the military university Vestnik of the University of Oman. Psychologyseries. 2016 No. 2 of Page 12-22 [in Russian].
14. Marchenko O.H. Faktory adaptatsii kursantiv do osvithnoho seredovyschcha vyshchoho viiskovoho navchalnoho zakladu. Pedahohika formuvannia tvorchoi osobystosti u vyshchii i zahalnoosvitniishkolakh. Vyp. 46 (99). 2016 r. S. 335–342.

Bryskovska O., Yurchenko-Shekhovtsova T.

OPPORTUNITIES FOR THE DEVELOPMENT OF CREATIVE ABILITIES OF CADETS AS ONE OF THE CONDITIONS FOR SUCCESSFUL ADAPTATION TO THE MINISTRY OF INTERNAL AFFAIRS WITH SPECIFIC TRAINING CONDITIONS

The article reveals the peculiarities of the specific conditions of study and living in the Ministry of Internal Affairs, highlights the conditions that encourage difficulties in the socio-psychological adaptation of cadets. The motivating factor of social and psychological positive adaptation of cadets is defined, namely providing opportunities and creation of conditions for continuation of employment by the cadet of the available hobby that is able to do that in it the best turns out and its application in life high school, stages of training and identification of them as individuals according to the relevant skills and abilities. Show his importance and increase self-esteem, as well as evaluation in the eyes of his comrades. The social and psychological motivating factors of positive adaptation of cadets are singled out and revealed. Signs of cadets' adaptability in the Ministry of Internal Affairs with specific training conditions have been established

Keywords: *social and psychological adaptation, cadets, personality, specific conditions of study, profession, professional activity, creative abilities, educational process, factors of adaptation.*

Брисковская О.Н., Юрченко-Шеховцова Т.И.

**ВОЗМОЖНОСТИ РАЗВИТИЯ ТВОРЧЕСКИХ СПОСОБНОСТЕЙ
КУРСАНТОВ КАК ОДНО ИЗ УСЛОВИЙ УСПЕШНОЙ АДАПТАЦИИ
К ОБУЧЕНИЮ В ЗВО МВД СО СПЕЦИФИЧЕСКИМИ УСЛОВИЯМИ
ОБУЧЕНИЯ**

В статье раскрыты особенности специфических условий обучения в ЗВО МВД, выделены условия, которые усложняют социально-психологическую адаптацию курсантов. Определен побуждающий фактор успешной социально-психологической адаптации курсантов - предоставление возможности и создание условий для саморазвития и самореализации себя как личности. Для курсанта-первокурсника важно иметь возможность заниматься тем привычным видом деятельности, который у него лучше всего получается (хобби, творчество и тому подобное) и способствовать применению его умений в жизнедеятельности ЗВО. Что в свою очередь, будет вызывать у него ощущение собственной значимости, предоставит возможность для самореализации на первых этапах учебы и идентификации себя как личности за соответствующими навыками и умениями. Ощущение собственной значимости может повысить самооценку, а также психологический статус в новом коллективе. Выделены и раскрыты социально-психологические факторы успешной адаптации курсантов. Установлены признаки адаптации курсантов к учебе и службе, жизнедеятельности в ЗВО МВД.

Ключевые слова: *социально-психологическая адаптация, курсанты, личность, специфические условия обучения, профессия, служебная деятельность, творчески способности, факторы адаптации.*